

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

90 Placat discordes pars nonagesima fratres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

minoribus dilectionem impenderent, vera a concordia fieret, & ex diversitate contextio, & recte officiorum generetur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differentia ordo servaret. Quia vero quaeque creatura in una, eademque qualitate gubernari, vel vivere non potest, caelestium militiarum exemplar nos instruit: quia dum sunt Angeli & sunt Archangeli, liquet, quia non sunt aequales, sed in potestate & ordine (sicut nobis) differt alter a altero.

DISTINCTIO XC.

Lirigosus quoque prohibetur ordinari, quia qui sua potestate discordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes dissidentium prohibetur recipere, nequaquam litigandi facilitate alios ad dissidium debet provocare.

C. I. ¶ Clerici discordes deiciantur, vel revocentur ad concordiam.

Unde in concilio Carthaginensi quarto, c. 39. legitur.

Dissordantes a clericis Episcopus vel ratione, vel potestate ad concordiam trahat: inobedientes synodus per audientiam damnet.

C. II. ¶ Dissidentium fratrum, in ecclesia oblationem dona non recipiantur.

Item ex eodem, c. 53. & 94.

Oblationes e dissidentium fratrum neque in sacratio neque in gazophylacio recipiantur. Similiter. f. ¶ Dona eorum, qui pauperes opprimunt, a sacerdotibus refutanda sunt.

C. III. ¶ Extra ecclesiam esse probatur, qui pacem cum proximo non habet.

Item Cyprianus de unitate ecclesiae.

Neque g ad Cain munera respexit Deus. Neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem per zeli discordiam non habebat. Quam sibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? quae sacrificia celebrare se credunt amuli sacerdotum? An secum esse Christum, cum collecti fuerint, opinantur, qui extra Christi ecclesiam colliguntur? Tales etiam si occisi in confessione nominis fuerint, macula ista, nec sanguine abluitur. Inexpiables, & gravis culpa discordiae nec passione purgatur.

C. IV. ¶ Murmurantes a fratrum unitate alieni efficiantur.

Item ex octava synodo.

Alienus sit a fratrum unitate, qui murmurat, & opus eius abiciatur, qui murmurans i extiterit: ne pacem murmurantium incurrat: de qua Apostolus h dicit. [Neq; murmuraveritis, sicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.] juxta 2 mensuram itaq; operis peccator (quod in hac sententia Apostoli plenius declaratur) sacerdotis iudicio poeniteat.

In libello B. Basilii de institutis monachorum Rufino interprete (qui nuper Colonia cum regula B. Benedicti est impressus) cap. 42. in ultima responsione habetur prima pars huius capituli usque ad ver. abiciatur.

1 ¶ Qui murmurans.] Eiusdem libelli, cap. 50. penultima interrogatio sic habet. Si vero etiam quis murmuret propter elcram, quae erga eum sententia servabitur? Resp. Ea, quae circa eos, qui murmuraverunt in deserto. Dicit enim Apostolus [neq; murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.]

a Una concordia ferretur ex diversitate contextio. orig. b aequalitate. Bon. c al. unus. d Burch. lib. 2. cap. 215. Ivo p. 6. c. 299. e Burch. l. 4. c. 38. & 39. Ivo p. 2. c. 47. & 48. f Infrā, c. eorum. g Burch. l. 9. cap. 53. & 54. Ivo p. 13. cap. 25. & 13. Ex concilio Moguntino. h 1. Cor. 10.

2 ¶ Juxta.] Hac pars non habetur in eo Basilii loco. Burchardum vero & Ivonem (a quibus citatur ex concilio Moguntino) sic legitur, juxta mensuram, opusque peccati, quia in hac sententia, &c.

C. V. ¶ Corripiantur, qui rixas & contentiones amant. Item ex eodem.

Si quis monachus i b contentiones, vel rixas amaverit, vel manifestum convicium fratri intulerit, juxta arbitrium rectoris, modumque peccati, diuturna expulsiō poenitentia. Item c. ¶ Qui contentiosus, aut amantissans extiterit, secundum arbitrium prioris tamdiu 2 poeniteat, quamdiu culpa qualitas extat.

1 ¶ Si quis monachus.] Hanc priorem partem Burchardus & Ivo citant ex concilio Agathensi, in quo etiam habetur ex eodem librorum sexdecim, lib. 5. cap. 22. abest autem fere ubique, etiam multo Gratiani exemplaribus, 700, monachus.

2 ¶ Tamdiu.] Apud Burchardum, & Ivonem (qui citant hanc partem posteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro poenitentiarum Patrum, c. 96. ex statuto seniorum) legitur, ita poeniteat, qualiter culpa qualitas extat.

C. VI. ¶ Dissidentes Episcopi ad concordiam redire cogantur.

Item ex concilio Carthaginensi IV. cap. 28.

Dissidentes a Episcopos, si non timor Dei, synodo reconciliet.

C. VII. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 26.

Studendum e est Episcopis, ut dissidentes fratres a clericos, sive laicos, ad pacem magis, quam ad iulium coercent f.

C. VIII. ¶ Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.

Item ex eodem, cap. 94.

Eorum g qui pauperes opprimunt dona a sacerdotibus sunt refutanda.

C. IX. ¶ A catu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contempnunt.

Item ex concilio Agathensi, cap. 31.

Placuit b etiam, ut (sicut pierung; fit) quicumque ab aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem revocari diuturna i obstinatione nequiverint, a sacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui si inimicitias ponere perniciose intentione noluerint, de ecclesiae iustissima excommunicatione pellantur.

C. X. ¶ Inedus maceretur acerrimis, qui fratri suo reconciliari noluerit.

Item Fabianus Papa.

Si quis i contristatus noluerit reconciliari fratri suo satisfaciente eo qui contristavit, acerrimis maceretur inediis, usque dum gramenti animo satisfactio concipiatur.

C. XI. ¶ Episcopi ad pacem firmiter tenendam vicissim sibi consilium & auxilium praestent.

Item Innocentius secundus.

2 **P**recipimus, i ut Episcopi ad solum Deum & liberos rem populi habentes respectum, omni tepiditate remota, ad pacem firmiter tenendam mutuum sibi co-

a In regula Isidori, cap. 17. Burch. l. 10. c. 62. Ivo part. 13. cap. 13. b abest a multis exempl. c In libr. sententiarum Patrum, c. 96. ex statuto seniorum. Burch. l. 10. c. 13. Ivo p. 13. cap. 14. d Burch. l. 1. c. 62. Ivo p. 5. cap. 172. e Burch. lib. 2. cap. 101. Ivo p. 5. cap. 101. f cohortentio. vera lectio. g Sup. ead. oblationem. Burch. lib. 2. c. 39. Ivo p. 2. cap. 48. h Burch. lib. 10. c. 61. Ivo p. 13. c. 62. i ad divina intentione. k Burch. l. 10. c. 59. Ivo part. 13. c. 66. ex Fabiano. l In concil. Lateranen. c. 9. extra de treuga, & pace. c. 1. l. 1. precipimus, ex Alex. 3.

filium & auxilium praebeant: neque hoc alicujus amore vel odio praetermittant. Quod si quis in hoc Dei opere tepidus inventus fuerit, damnum propriae dignitatis incurat.

C. XII. *Expellendi sunt a communione fidelium, qui sibi invicem reconciliari noluerint.*

Item Victor Papa ad Afros, epist. 2.

Perlatum est ad sedem Apostolicam, aliquos vestrum nocere fratribus, velle, & ut eadem decetare: similiter in sacramentis, discrepare: & ob id contentiones, & amulationes fieri inter vos: a quibus dissensionibus vos avertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre vicissim mandamus. Nam si hoc agere cito neglexeritis, & vicissim reconciliari non studueritis, ab Apostolicae sedis, & totius ecclesiae communione vos pelli non dubitabis.

DISTINCTIO XCII.

Qui autem tempore lucro, vel inhonesto negotio victum sibi quaerere prohibentur, de oblationibus ecclesiae stipendia consequantur, proprio artificio, c. vel agricultura (exemplo Apostoli, d. qui de labore manuum vivebat) sibi necessaria inveniat: ita tamen, ut occasione sui operis vigiliis ecclesiae non desit. Quod absque inaequalitate sui corporis nulli impune concedatur.

C. I. *Corripiantur clerici, qui officis matutinis, vel vespertinis se subtrahunt.*

Unde Pelagius, e. Papa.

Leutherius, f. Frater & Coepiscopus noster queritur clericos suos sibi contra canones superbit, & id quod nobis jubentibus facta in crimine cautione promissit, ut quotidianis diebus vigiliae in eius celebrarentur ecclesia, illis contentibus implere non posse, sed magis unumquemque suis (proposito ecclesiae servitio) vacare negotiis. Eideo experientia tua eos, quos tibi esse ostenderit contumaces, debita oburgatione compeste, & modis omnibus vigiliis vacare compelle.

C. II. *De eodem.*

[Item ex concilio Nanneiensi.]

Presbyter g. mane, matutinali officio expleto, pensum servitutis suae, canendo primam, tertiam, sextam, nonamque persolvat: ita tamen, ut postea horis competentibus, & signis designantibus iuxta possibilitatem aut a se, aut a scholaribus publice compleantur. Deinde peractis horis, infirmis visitatis, si voluerit, ad opus rurale exeat jejunus, ut iterum necessitatibus peregrinorum, & hospitum, sive diversorum commantium, infirmorum quoque, atque defunctorum succurrere possit, usque ad statutam horam pro qualitate temporis & opportunitate. *h. Item ex dicto S. Bened. i. ¶ Propheta dicente. [Septies in die laudem dixi tibi:] qui septenarius sacratum numerus a nobis sic implebitur, si matutinae, prima, tertia, sexta, nona, vespere, completorii quoque nostrae servitutis officia persolvamus: quia de his dixit propheta & [Septies in die laudem dixi tibi.] Nam de nocturnis vigiliis idem ipse Propheta ait [Media nocte surgebam ad confitendum tibi.] Ergo his temporibus referamus laudes creatori nostro super iudicia iustitiae suae.*

a Pam. l. 2. cap. 147. Poly. l. 4. tit. 13. b al. fratres. c al. artifices. d Ald. 2. c. 1. Cor. 4. 1. Thess. 2. c. 2. Thess. 3. e al. Gelasius. f Anf. l. 7. c. 165. g extra de calc. mystica. 1. 2. x. Agathensi. Bur. l. 2. c. 104. Ivo p. 6. cap. 181. ex Nanneiensi. h al. opportunitate. i In reg. S. Bened. l. 1. cap. 103. Ivo p. 6. cap. 112. k Psal. 111.

C. III. *Sine officii detrimento, artificio sibi clericus necessarius quaerat.*

Item in concilio quarto Carthaginiensi, c. 52. & 49.

Clericus a victum & vestimentum sibi artificio, vel agricultura, absque officii sui duntaxat detrimento, parat. *h. Item. c. ¶ Clericus, qui absque corpulenti sui inaequalitate vigiliis adest, stipendio privatus i. excommunicatur.*

¶ Privatus.] In postrema Colonienfi conciliorum editione legitur, privetur. Sed in vetustioribus Colonienfibus, duabus Parisiensibus exemplaribus, duobus hujus concilii manuscriptis Vaticanis, & uno Sorienfi regio legitur quemadmodum apud Gratianum.

C. IV. *De eodem.*

Item ex eodem, c. 51. 53. & 48. & 50.

Clericus, e quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quaerat. *Item. f. ¶ Omnes clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificio, & literas discant. Qui vero non emendo aliquid in mundanis, vel in foro deambulant, ab officio suo degradantur. Intemptores i. autem ab officio declinantes, vel negligentius agentes, ab officio suo removeantur.*

¶ Caput hoc confectum est ex multis capitibus Carthaginiensi quarti, non suo ordine dispositis.

¶ Intemptores.] In exemplaribus concilii etiam manuscriptis legitur, clericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem, ab officio suo removendum. Contra enim in canone 22. jubet, clericum inter tentationes officio suo incubantem, gradibus sublimandum. Sed ob glossam non est mutatum. De tentationibus vero, ob quas (praeter tyrannorum perfectionem) aliqui clerici officium suum deserunt, agit B. Ambrosius, epist. 17.

C. V. *De eodem.*

Item ex concilio Aurelianensi 1. c. 30.

Clerici vero, qui ad opus sanctum adeste contempserint, secundum arbitrium Episcopi ecclesiasticam suscipiant disciplinam.

DISTINCTIO XCIII.

Cum autem ad ecclesiam venerint, corde magis, quam voce Deo cantandum meminerint.

C. I. *Corde, non voce tantum Deum laudare debemus.*

Unde Hieronymus lib. 2. comment. ad cap. 3. epistola ad Ephesios.

Cantantes g. & psallentes in cordibus vestris Domino.] Audiant haec adolescentuli: audiant ii, quibus psallendi in ecclesia officium est: Deo non voce, sed corde cantandum: nec in tragædorum modum guttur & fauces dulci medicamine linitendae h. sunt, ut in ecclesia Theatrales moduli audiantur, & cantica, sed in timore, in opere, in scientia scripturarum.

Ab officio autem cantandi: & psallendi Diaconi interveniunt exempti, ne dum vocis modulationi student, altaris ministeria negligant.

C. II. *Cantandi officium Diaconi sibi non usurpent.*

Unde Gregorius l. 4. epist. 44. seu c. 88. & l. 12. post finem epistolatum in concilio ab ipso habito.

In sancta Romana ecclesia dudum consuetudo est: valde reprehensibilis exorta, ut quidam ad faci altaris ministerium i. cantores eligantur, & in diaconatus ordine constituti, modulationi vocis interserviant,

a Bur. l. 2. c. 309. Ivo p. 7. c. 180. b al. apparet. c Cap. 49. d dist. 92. c. 3. e Bur. l. 2. c. 102. Ivo p. 6. c. 179. & 180. f C. 13. C. 48. Bur. l. 2. cap. 210. Ivo p. 6. cap. 285. Bur. l. 2. cap. 51. C. 30. g Anf. l. 7. cap. 70. Eph. 5. h al. collimendae, ut. i Anf. l. 7. cap. 69. Poly. l. 4. tit. 3. Ivo p. 2. cap. 79.

